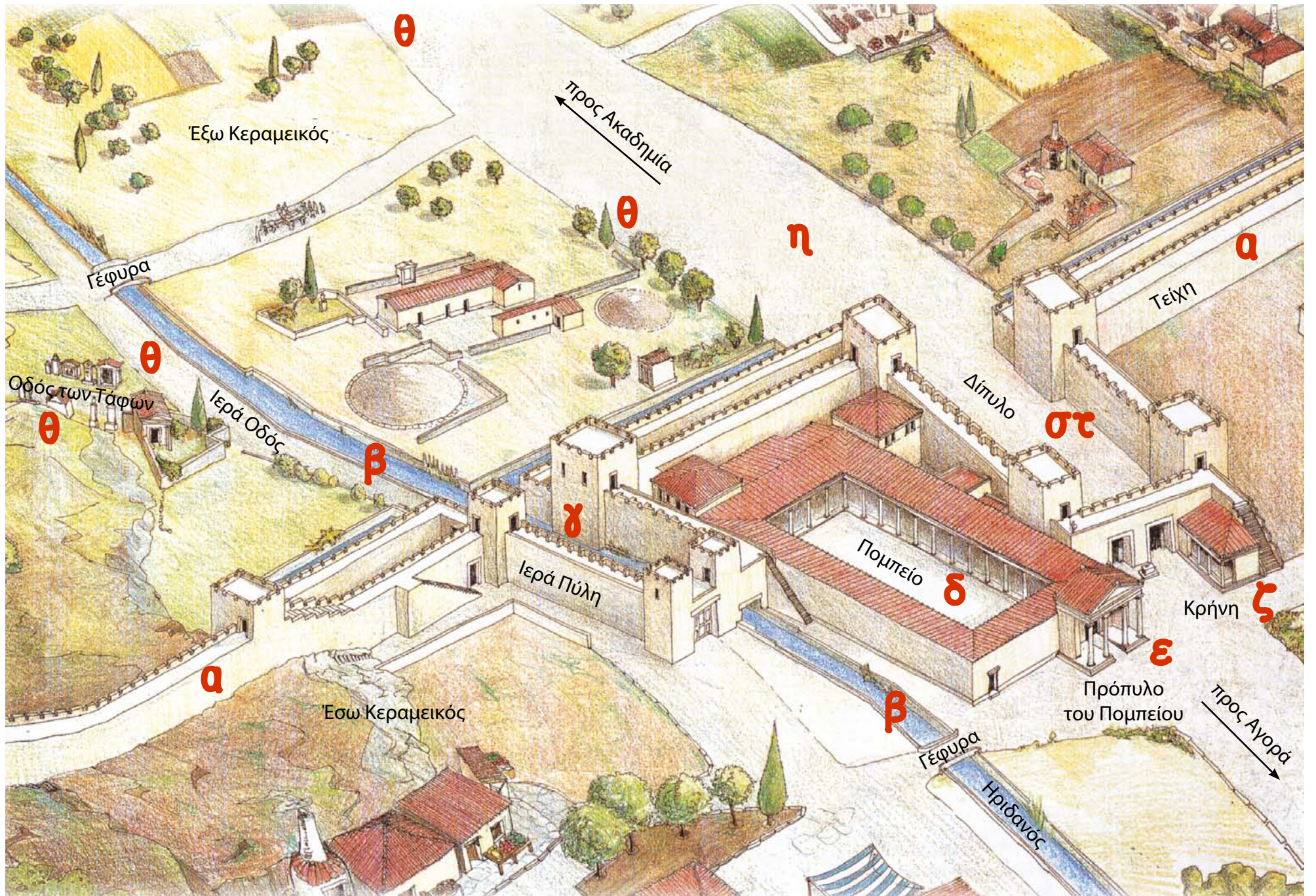

Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων
Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας
Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

Περιήγηση στον Κεραμεικό

Εξω Κεραμεικός

προς Ακαδημία

Γέφυρα

Τείχη

Οδός των Τάφων

Ιερά Οδός

Δίπυλο

Ιερά Πύλη

Πομπείο

Κρήνη

Εσω Κεραμεικός

Πρόπυλο του Πομπείου

προς Αγορά

Γέφυρα

Ηριδανός

Στάση 1η

Το Θεμιστόκλειο τείχος (α)

Το τέλος των περσικών πολέμων (478 π.Χ.) βρήκε την Αθήνα ερειπωμένη και εντελώς κατεστραμμένη. Οι Αθηναίοι, που είχαν καταφύγει στην Τροιζήνα, επέστρεψαν στην πόλη τους. Τότε ο Θεμιστοκλής πρότεινε να κτίσουν ένα νέο τείχος, μεγαλύτερο από το προηγούμενο. Οι Αθηναίοι συγκεντρώθηκαν στο εργοτάξιο: άνδρες και γυναίκες, νέοι και γέροι, ελεύθεροι και δούλοι, ακόμα και τα παιδιά δούλεψαν νύχτα μέρα για να τελειώσει το τείχος. Για οικοδομικό υλικό χρησιμοποίησαν πέτρες από τα ερειπωμένα σπίτια τους. Από τον Κεραμεικό πήραν σπασμένα αγάλματα και επιτύμβιες στήλες και τα εντοίχισαν στα θεμέλια του τείχους.

Όταν τελείωσε το τείχος, η περιοχή του Κεραμεικού είχε χωριστεί στα δύο: στον **Έσω Κεραμεικό**, από τη μέσα πλευρά του τείχους, από όπου ξεκινούσε η κατοικημένη περιοχή, και στον **Έξω Κεραμεικό**, όπου άρχιζε η περιοχή της υπαίθρου.

Στάση 2η

Ο Ηριδανός (β)

Είναι ένας μικρός χείμαρρος που πηγάζει από τον Λυκαβηττό. Στην αρχαιότητα πλημμύριζε την περιοχή του Κεραμεικού καθώς δεχόταν νερά από τα γύρω υψώματα. Όταν οι Αθηναίοι έκτισαν το τείχος, μπάζωσαν την κοίτη του ποταμού και διοχέτευσαν τα νερά του σε ένα κτιστό κανάλι.

Κάποια εποχή μάλιστα κάλυψαν το τμήμα του ποταμού που κυλούσε μέσα στην πόλη, ενώ άφησαν ελεύθερη τη ροή του από τον Έξω Κεραμεικό και πέρα.

Στάση 3η

Η Ιερά Πύλη (γ)

Είναι μία από τις δύο πύλες του τείχους στον Κεραμεικό. Από εδώ ξεκινούσε η Ιερά Οδός, ο δρόμος που συνέδεε την πόλη με το ιερό της Δήμητρας στην Ελευσίνα. Από την πύλη αυτή περνούσε η πομπή στη γιορτή των Ελευσινίων. Η πύλη είχε δύο ανοίγματα, ένα για την οδό και ένα άλλο για τον Ηριδανό.

Στάση 4η

Το Πομπείο (δ)

Ήταν ένα δημόσιο κτίριο που άρχισε να κτίζεται στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. στον κενό χώρο ανάμεσα στις δύο πύλες. Ονομάστηκε Πομπείο, δηλαδή κτίριο των πομπών, γιατί στους χώρους του γινόταν η προετοιμασία για τις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές της πόλης. Μπροστά από το Πομπείο συγκεντρωνόταν ο λαός για να ξεκινήσει η πομπή των Παναθηναίων.

Το κτίριο είχε μια κεντρική αυλή με κίονες που σχημάτιζαν στοά στις τέσσερις πλευρές. Στα δωμάτια που υπήρχαν πίσω από τη βόρεια και δυτική στοά αποθήκευαν τα ιερά σκεύη που χρησιμοποιούσαν στις θρησκευτικές γιορτές. Οι ίδιοι χώροι ήταν και αίθουσες συμποσίων για τους επίσημους και τους άρχοντες που έπαιρναν μέρος στη γιορτή των Παναθηναίων. Στη μεγάλη αυλή πιθανόν στάθμευε το πλοίο με το οποίο μετέφεραν στην Ακρόπολη τον πέπλο της Αθηνάς. Τις καθημερινές η αυλή λειτουργούσε ως χώρος άθλησης για τους νέους.

Στάση 5η

Το Πρόπυλο του Πομπείου (ε)

Η επίσημη είσοδος στο Πομπείο είχε τρεις διφυλλες πόρτες. Η μεσαία προοριζόταν για τις άμαξες και γι' αυτό εκεί υπήρχε μια ράμπα για να διευκολύνεται το πέρασμα των αμαξών.

Στάση 6η

Το Δίπυλο (στ)

Ήταν η κεντρική είσοδος στην πόλη της Αθήνας όπου κατέληγαν οι κυριότεροι δρόμοι από τη Βοιωτία και την Πελοπόννησο. Τα τείχη σε αυτό το σημείο σχημάτιζαν μια πολύ μεγάλη αυλή που ήταν ανοιχτή προς τη μεριά του Έξω Κεραμεικού, ενώ έκλεινε προς τη μεριά της πόλης αφήνοντας μόνο δύο διόδους.

Σε καιρό ειρήνης η αυλή του Διπύλου ήταν ένας πολυσύχναστος χώρος. Καθημερινά περνούσαν από εδώ ταξιδιώτες, έμποροι, μικροπωλητές. Εδώ συγκεντρωνόταν ο λαός για να γιορτάσει με ένα μεγάλο συμπόσιο τα Μεγάλα Παναθήναια.

Αλλά σε περίπτωση πολέμου το σκηνικό άλλαζε και η αυλή του Διπύλου μεταμορφωνόταν σε μια θανάσιμη παγίδα για τους εχθρούς. Εισβάλλοντας οι εχθροί στην αυλή δέχονταν τα βλήματα των υπερασπιστών που τους χτυπούσαν ανεβασμένοι στα τείχη.

Στάση 7η

Η Κρήνη του Διπύλου (ζ)

Ήταν κτισμένη δίπλα στην πύλη για να προσφέρει τα δροσερά νερά της στους κατοίκους της περιοχής αλλά και στους ταξιδιώτες. Το νερό έτρεχε από κρουνοί και χυνόταν σε μια μεγάλη κτιστή δεξαμενή. Όσο περίσσευε χυνόταν στο αυλάκι μπροστά στη δεξαμενή, που ήταν ίσως ποτίστρα για να πίνουν τα ζώα.

Στάση 8η

Ο Δρόμος (η)

Από το Δίπυλο ξεκινούσε μια οδός που οδηγούσε στην Ακαδημία Πλάτωνος. Η οδός ονομαζόταν Δρόμος ή Κεραμεικός. Δεξιά και αριστερά του Δρόμου υπήρχαν οι τάφοι του Δημόσιου Σήματος, όπου έθαβαν τους νεκρούς των πολέμων, αλλά και επιφανείς πολίτες με δημόσια δαπάνη.

Ο Δρόμος στην αρχή του είχε 39 μέτρα πλάτος. Έτσι δημιουργούνταν μπροστά από το Δίπυλο, προς τη μεριά του Έξω Κεραμεικού, ένας πολύ ευρύχωρος χώρος σαν πλατεία. Εδώ συγκεντρωνόταν οι Αθηναίοι κάθε χειμώνα για να τιμήσουν τους νεκρούς των πολέμων. Σε αυτή την πλατεία θα πρέπει να φανταστούμε τον Περικλή να εκφωνεί τον Επιτάφιο προς τιμή των συμπατριωτών του που είχαν σκοτωθεί στο πρώτο έτος του Πελοποννησιακού Πολέμου.

Στάση 9η

Το νεκροταφείο του Κεραμεικού (θ)

Στην περιοχή του Κεραμεικού, όπου έρεε ο Ηριδανός, οι κάτοικοι των γειτονικών οικισμών συνήθιζαν από τα πολύ παλιά χρόνια να θάβουν τους νεκρούς τους. Οι τάφοι ήταν αρχικά απλοί λάκκοι όπου τοποθετούνταν οι νεκροί με τα κτερίσματά τους. Από τα γεωμετρικά χρόνια όμως και μετά οι τάφοι άρχισαν να γίνονται πιο πολυτελείς και ο Κεραμεικός έγινε το «πρώτο» νεκροταφείο της πόλης. Οι περισσότεροι τάφοι βρίσκονταν δεξιά και αριστερά της Ιεράς Οδού, της Οδού των Τάφων και του Δρόμου.

Γενική επιμέλεια: Στέλλα Χρυσουλάκη
Κείμενα, σχεδιασμός δραστηριοτήτων: Εύη Πίνη
Επιστημονική επιμέλεια: Λεωνίδα Μπουρνιάς
Διορθώσεις κειμένων: Αλεξάνδρα Σέλελη
Ηλεκτρονική - καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπύλιος Πίτσας

Copyright © 2011 ΥΠ.ΠΟ.Τ.
ISBN 978-960-386-016-7
Η έκδοση επιχορηγείται από το
Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.